

FUNDACIÓN FRAGAS DO MANDEO

Balance económico e de xestión

Exercicio 2021

O día 6 de xullo de 2010 constituíuse Fragas do Mandeo como entidade de custodia do territorio con fins de conservación da natureza da comarca de As Mariñas. Rematado o undécimo exercicio, publica este informe de acordo coa lexislación vixente e seguindo a política de transparencia nas contas e na xestión.

Balance de xestión

A actividade no ano 2021 continuou a estar condicionada pola crise sanitaria provocada pola pandemia, pois os confinamentos perimetrais e os máximos para os grupos de persoas limitaron a posibilidade de mante-lo ritmo de traballo de anos anteriores. Consecuentemente, o número de xornadas de voluntariado diminuíu moito e o número de participantes en cada unha delas foi máis reducido. En estas circunstancias, o obxectivo principal foi o de mante-lo acadado nas actuacións de anos anteriores, sen intentar amplialo.

Así, o obxectivo foi manter unha actividade suficiente para o lograr mantemento das parcelas custodiadas no entorno do río Mandeo e da lagoa de Sobrado, e nas dúas reservas que temos creado, a do Catorce e a do Ollo da Roda. Nas zonas apadriñadas do dominio público nos ríos Mandeo, Mendo e Lambre, no rego das Bouzas, nas praias da Alameda, Abeleira e Grande de Miño, na marisma de Betanzos e na lagoa de Sobrado, centrámola actividade en impedir que as especies exóticas invasoras recolonizaran as áreas nas que as eliminamos en anos precedentes. Tamén recolleamos lixo nelas, pero en menor intensidade que en anos anteriores.

Finalmente, a biomasa das plantas alóctonas eliminadas sumou 1.802,3 kg, correspondente a 18 especies distintas, e o lixo recollido 1.502,6 kg. Este traballo foi asumido polo voluntariado da entidade, formado por 29 persoas distintas, e co apoio ocasional dos 10 participantes nun campo de traballo.

Durante o ano non se logrou aumenta-la superficie custodiada, polo que dende un punto de vista contable, o patrimonio inmobiliario non se veu incrementado respecto do ano anterior por adquisición de parcelas. No caso do activo corrente, incrementouse nun 13 %.

Malia a situación imperante, realizamos algunhas actividades de difusión das actuacións e dos obxectivos da entidade, e continuamos a divulgar-la custodia do territorio como instrumento xurídico para a conservación da natureza. Mantivemos actualizada a páxina web, incrementámo-los seus contidos e tódolos meses ofreceuse nova información no blog de noticias. Lamentablemente, de novo houbo que cancelar a organización da novena edición da *Semana de Custodia do Territorio de As Mariñas*. Os doadores e as asociacións colaboradoras estiveron informados en todo momento dos avances efectuados.

Mantivéronse os dous convenios de custodia do territorio co Concello de Coirós e o asinado coa Universidade da Coruña, que permite ós seus alumnos realizar prácticas baixo o sistema aprendizaxe-servizo nas zonas custodiadas ou apadriñadas por Fragas do Mandeo.

Dotación fundacional e recursos

A dotación fundacional mantense como a inicios do exercicio. Non se viu incrementada pois non se mercaron parcelas durante o exercicio e, xa que logo, non se afectou a ela ningunha. A fin de ano, a extensión das parcelas en propiedade que forman parte da dotación fundacional, ou foron afectadas permanentemente ós fins fundacionais polo padroado, é de 129.197 m². No tocante ó activo non corrente, aumentou en 206,68 euros, para rematar totalizando a fin de ano os 62.563,89 euros.

Ingresos

Aínda que no ano 2021 continúa o incremento paulatino das doazóns de particulares, o conxunto dos ingresos mantense respecto do ano anterior —se descontamos a subvención pública recibida este ano— a causa das variacións nos ingresos das axudas de entidades colaboradoras habituais. En todo caso, os resultados son satisfactorios tendo en conta a redución da actividade provocada pola crise sanitaria.

As fontes de ingresos seguen a amosar certa diversidade, aínda que algo menor respecto a anos anteriores, debido á ausencia de ingresos por actividade propia. As doazóns en efectivo dos particulares suben un 11 % e volven a estar no primeiro posto en importancia, pois constitúen o 64 % do total. Foron realizadas por 58 persoas que achegan unha media de 129,93 euros.

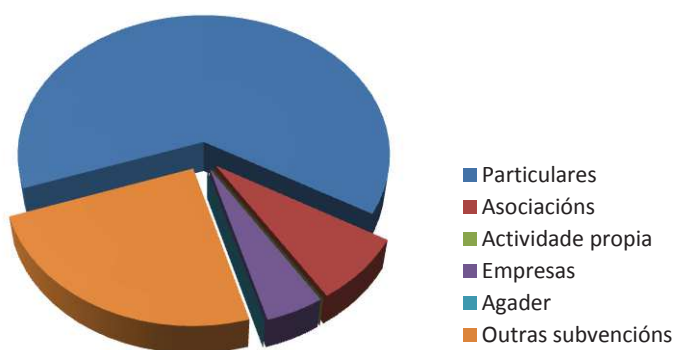
As subvencións públicas limítanse á outorgada pola Deputación da Coruña, que supón un 24 % do total dos ingresos. Este limitado porcentaxe permite afirmar que a entidade amosa unha independencia económica respecto do sector público.

As doazóns de asociacións e colectivos foron o 8 % dos ingresos. Aparentemente baixou á metade do importe do exercicio anterior, pero en realidade é debido a retrasos nas transferencias das achegas dos anos 2019 e 2021 dunha das entidades. As doazóns de empresas quedan no 5 % do total.

Resumindo: A fidelidade dos doadores e das asociacións colaboradoras seguen a ser o sostén económico da entidade.

Ingresos dinerarios	Ano 2021	Ano 2020
Doazóns de particulares	7.536,00	6.785,00
Doazón da A. C. Lar de Unta	250,00	250,00
Doazón da A. C. Roxín Roxal	0	600,00
Doazón do G. N. Hábitat	584,17	936,54
Alumnos Escola de Tempo Libre Quercus	75,00	0
Empresas	547,38	250,00
Subvención Deputación da Coruña e outras	2.865,80	0
Subvención Agader	0	0
Donativos mesas e rastrillos	0	0
Outros ingresos	0	94,63
Xuros bancarios	0	0
Total (euros):	11.858,35	8.916,17

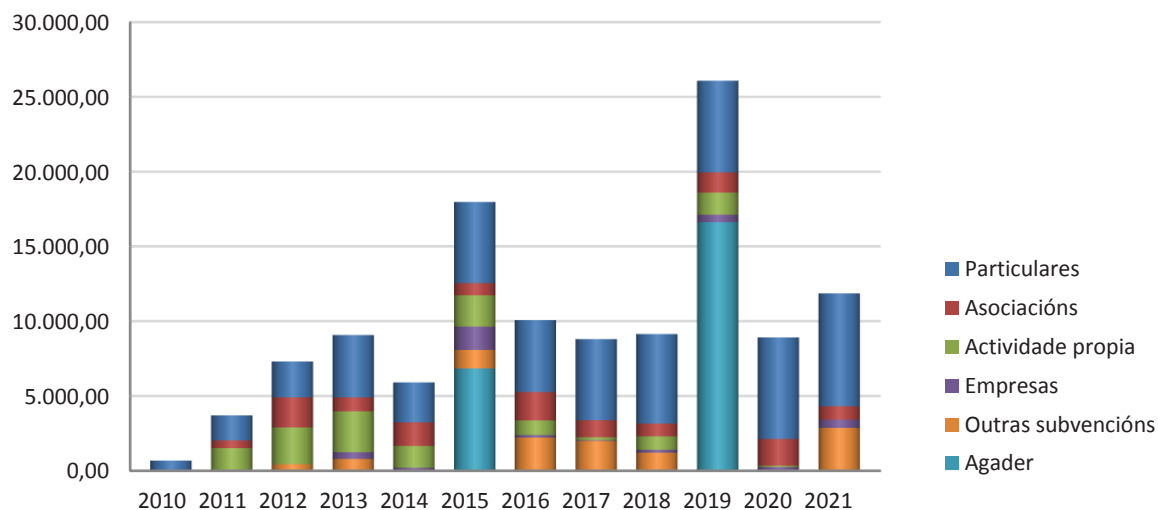
Ingresos 2021

Ingresos 2010-2021

Evolución anual dos ingresos

Investimentos e gastos

O exercicio do 2021 está caracterizado por unha ausencia de investimentos en parcelas e un aumento de gastos pola contratación de servizos externos para o mantemento das parcelas, motivado pola diminución da actividade do voluntariado.

Ademais de non mercarse ningunha parcela, o investimento en novo equipamento limitouse a mercar un móbil con tecnoloxía de xeolocalización L5 para localizar lindes de parcelas con precisión, pois non se precisou nada máis. A nivel contable o equipamento está case totalmente amortizado, aínda que a súa utilidade nas actuacións de conservación e recuperación ambiental previsiblemente se prolongará por moitos anos máis.

Os gastos en aprovisionamento foron destinados a funxibles varios empregados no mantemento das parcelas, motivo polo que estes gastos foron imputado ós proxectos da Espenuca e da reserva do Olo da Roda, e tamén nas zonas apadriñadas. O importe dos seguros de voluntariado segue a ser baixo polas poucas xornadas de voluntariado que podemos convocar.

O capítulo de quilometraxe segue a ser inferior ós niveis pre-pandémicos por motivos obvios. O seu importe non se asigna ó capítulo de gasto corrente porque a súa práctica totalidade obedece a actuacións dos proxectos en marcha, aínda que por simplificación e claridade non se disgregou entre cada un deles.

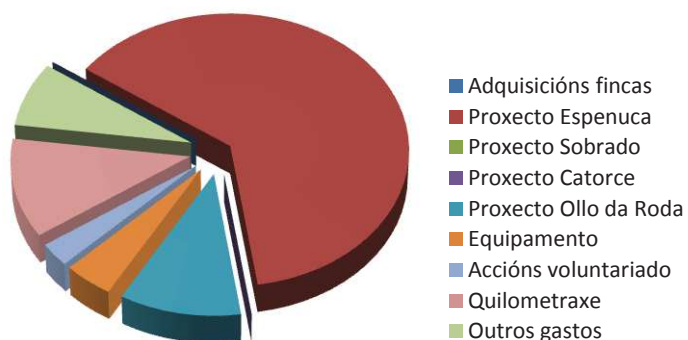
Investimentos e gastos	Ano 2021	Ano 2020
Adquisición de fincas ¹	0	7.429,86
Proxecto Espenuca	4.039,60	472,31
Proxecto Sobrado	0	0
Proxecto Reserva do Catorce	0	0
Proxecto Reserva do Olo da Roda ²	686,23	493,18
Equipamento	279,00	0
Accións de voluntariado	177,22	182,00
Quilometraxe	749,55	688,56
Gasto corrente ³	490,24	622,99
Total (euros):	6.421,84	9.888,90

¹ Inclúe os gastos aparelados de notaría e rexistro.

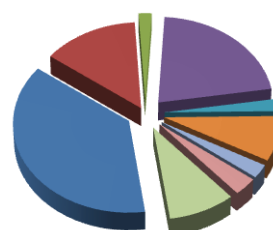
² Inclúe os gastos de arrendamento.

³ Contabilizado como pendente de pago.

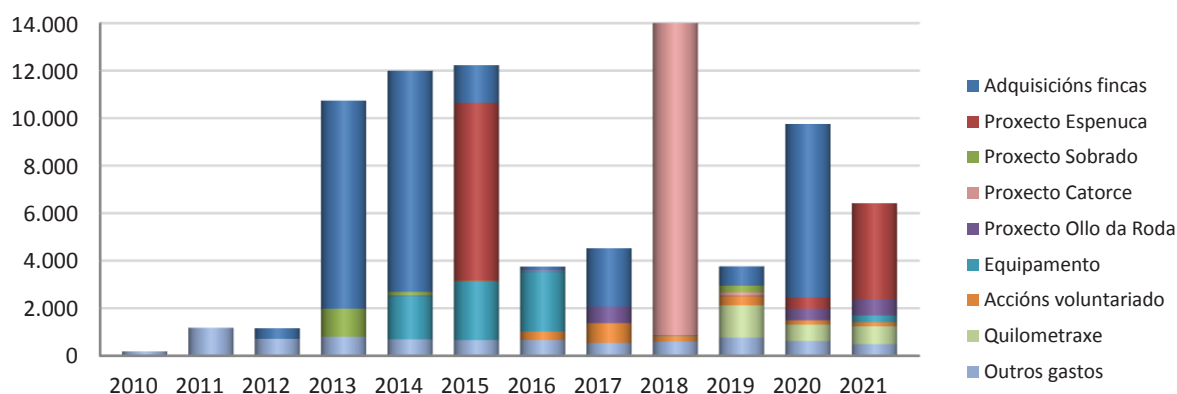
Investimento e gasto 2021

Investimento e gasto 2010-2021

Evolución anual dos investimentos e gastos

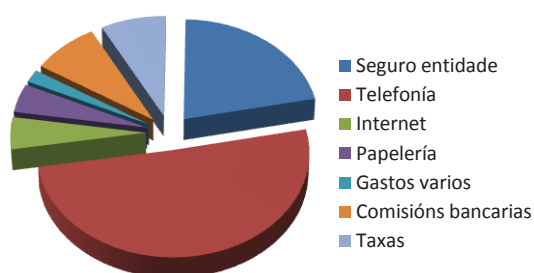
Gasto corrente

A cifra total de gasto corrente é algo máis baixa que o ano anterior, grazas a un patrocinio do aloxamento en Internet. Tamén en termos porcentuais resulta algo inferior á media do período 2010-2021 (4,1 % dos ingresos fronte a un 6,6 % de media), manténdose en cifras moi baixas.

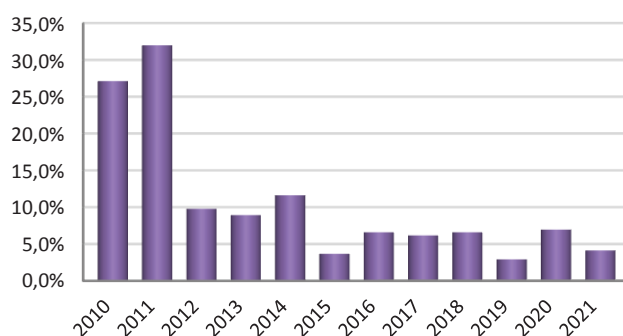
Igual que en anos anteriores, hai que salienta-la ausencia de gastos en nóminas, pois son os voluntarios os que asumen todo o traballo, tanto o interno coma a meirande parte do realizado no campo. Tamén grazas á súa xenerosidade, o resto dos capítulos do gasto corrente foron moi reducidos, incluso contabilizándose como nulos os gastos de local, auga, electricidade, limpeza, mantemento, ADSL e equipamento informático. O mesmo ocorre coas tarefas de deseño e de programación da web (valorados en 15.086 euros), os contidos da web e as súas traducións (valorados en 50.865 euros), a presenza nas redes sociais, a xestión, a administración e a realización de trámites oficiais, pois todos tiveron custo cero para a entidade.

Gasto corrente	Ano 2021	Ano 2020
Seguro entidade	105,45	103,50
Telefonía	248,22	260,75
Aloxamento e dominios de Internet	24,60	123,16
Papelería	21,92	34,45
Gastos varios	9,80	16,94
Comisións bancarias	40,71	43,04
Taxas	39,54	41,15
Total (euros):	490,24	622,99

Gasto corrente 2021: 4,1 %

Evolución da porcentaxe de gasto corrente

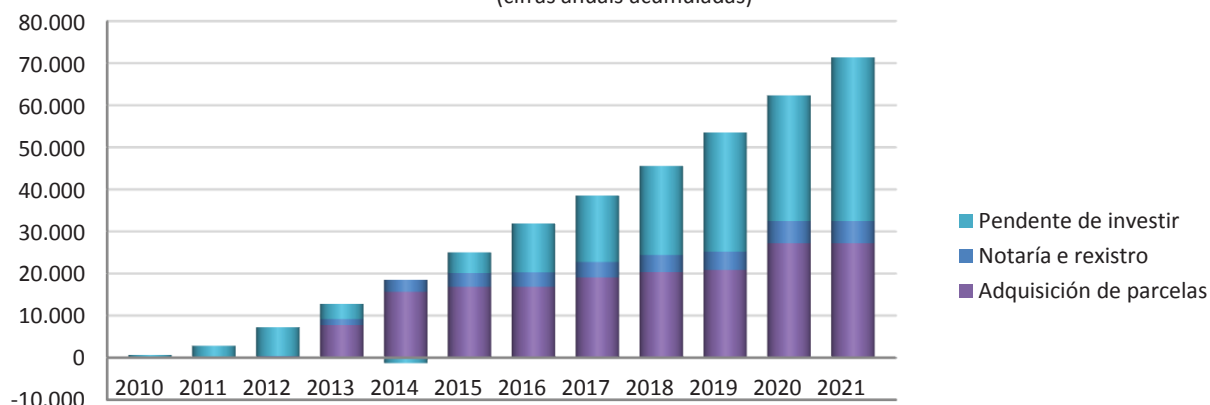

A evolución dos fondos de conservación e de actividade

Para maior claridade informativa, clasificamos os ingresos en dous fondos. Na gráfica seguinte pode observarse a evolución do fondo Conservación, efectivo procedente das doazóns de particulares, asociacións e empresas destinado exclusivamente a investir na adquisición de parcelas (incluíndo tamén os importes de notaría e rexistro). Pode observarse o incremento na dispoñibilidade de fondos para novas adquisicións, permitindo que as negociacións de compra cos titulares poidan materializarse no exercicio seguinte.

Evolución do fondo Conservación

(cifras anuais acumuladas)

O fondo Actividade nítrese dos ingresos da actividade, das subvencións e das doazóns non ligadas á adquisición de parcelas. A cifra negativa resultante do ano anterior veuse incrementada de novo neste exercicio. Os gastos acumulados seguen a ser máis elevados que os ingresos do fondo, pois durante o ano non houbo ingresos por actividade propia e os ingresos por subvencións non foron suficientes para alterar a tendencia. Isto implica que para poder seguir destinando o 100 % das doazóns de particulares, asociacións e empresas a abona-lo importe dos investimentos en parcelas, incluíndo os gastos aparelados, será necesario incrementa-los ingresos por actividade propia ou as doazóns non finalistas.

Evolución do fondo Actividade

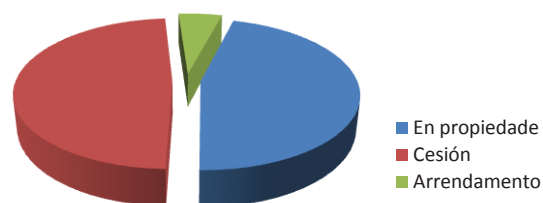

Adquisición de fincas

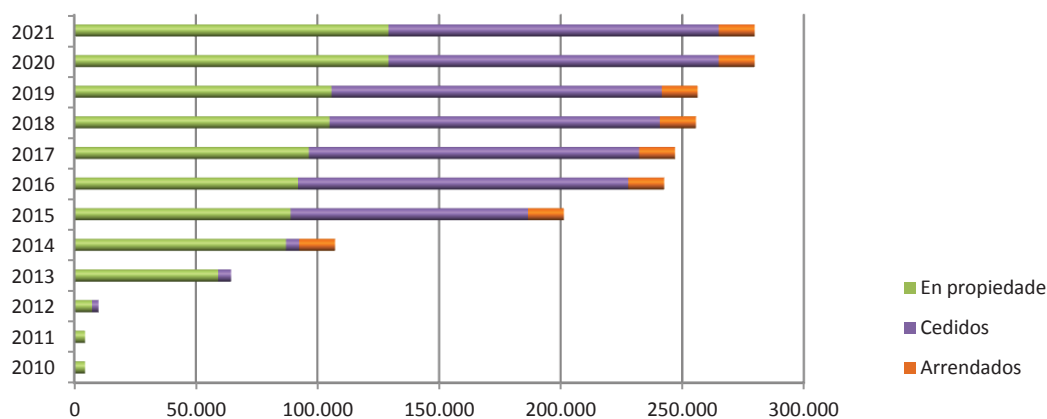
As negociacións realizadas durante o ano para a compra de novas parcelas non frutificaron. A superficie en propiedade continúa sendo practicamente igual que a custodiada mediante convenios ou cesións, totalizando unha superficie de 291.820 m².

Aínda que os resultados non poden considerarse bos, hai que considerar que as negociacións das parcelas víronse dificultadas polas circunstancias sanitarias. Posiblemente algunhas desas negociacións dean resultados no futuro.

Superficie por tipo de acordo

Superficie custodiada (m²)

Mantemento das parcelas custodiadas

Inicialmente as tarefas de mantemento do ano 2021 foron acometidas con voluntariado, pero a final de ano, debido ás poucas xornadas que se puideron convocar e á obrigada limitación no número de participantes, houbo que contratar servizos forestais para rozar parcelas na reserva do Olló da Roda, na Espenuca e nos Vellos.

Monte da Espenuca: O principal traballo deste ano foi o arrincado, corta e secado dos eucaliptos da parte alta das tenzas do miradoiro, un traballo de especial dificultade debido á enorme pendente; foi realizado por un voluntario coa axuda dun profesional forestal. Na parcela denominada Espenuca, un voluntario rozou os camiños interiores e guiou un par de visitas de grupos infantís, ademais de arrincar 20 *Eucalyptus obliqua* e 3 *Eucalyptus globulus* nados de semente.

Monte de Os Vellos: O principal traballo neste lugar foi a roza de toxos e silvas, coa axuda de profesionais forestais. Tamén eliminamos algúns exemplares de árbores alóctonas que reapareceron e continuamos cos coidados das árbores autóctonas plantadas no seu día, necesarios até que acaden unha altura suficiente.

Monte de O Bocelo: Grazas á boa recuperación que amosa, non precisou de especial atención.

Reserva de Anfibios do Catorce: Na zona de bosque os voluntarios arrincaron 9 exemplares de *Budleja davidii* e outros tantos *Eucalyptus globulus*, sementamos carballos e abeleiras, e rozámo-la zona

lindeira cunha vivenda. Na zona húmida rozámo-los camiños, arrincando de raíz neles as silvas e os toxos. Recollemos 4 kg de lixo e arrincamos 589 kg de *Cyperus eragrostis*, ademais dalgúns exemplares de *Conyza canadensis* e *Aster squamatus*.

Reserva do Ollo da Roda: Situada na ribeira do Mendo nun tramo de río de 0,5 km de lonxitude, os traballos estiveron centrados na nova parcela mercada (un antigo eucaliptal), onde coa axuda dun profesional arrincámo-los eucaliptos máis pequenos e cortámo-los de maior tamaño, para o que tivemos que facer varias rozas. Tamén rozámo-la zona reforestada en anos anteriores e coidámo-las árbores autóctonas plantadas. Retiramos 420,5 kg de lixo e 127,5 kg de biomasa de especies exóticas invasoras, composta por 11 tubérculos de *Crocsmia x crocosmiiflora* e 127,5 kg de *Tradescantia fluminensis*. O incremento do peso desta última especie respecto do ano anterior debeuse ó inicio da erradicación dun foco oculto nunha silveira. No caso das árbores, ademais dos numerosos eucaliptos eliminados na nova parcela, secamos 33 exemplares de *Robinia pseudoacacia* e cortamos 14 exemplares de *Prunus laurocerasus*.

Lagoa de Sobrado: Visitouse en dúas ocasión, nas que limpámo-lo observatorio ornitolóxico e recollémo-lo lixo nas dúas parcelas custodiadas.

Apadriñamento

O obxectivo inicial era continuar co ritmo de traballo de anos anteriores nas zonas de dominio público apadriñadas. Lamentablemente, tivemos que reduci-las visitas periódicas destinadas a mantelas limpas e a eliminar canto antes calquera reaparición de especies exóticas invasoras ou de especies alóctonas naturalizadas.

Lagoa de Sobrado: Tal como facemos nas visitas sempre que podemos, recollémo-lo lixo no aparcadoiro, en toda a contorna transitábel da lagoa e no tramo de camiño xacobeo que pasa a carón dela, sumando este ano 9,5 kg, notándose un descenso na presenza de refugallos posiblemente debido ás limitacións impostas pola crise sanitaria.

Río Mandeo: A zona de actuación cuberta foi un tramo de aproximadamente 7,5 km (dende O Tope até a ponte de Teixeira), incluíndo tamén o tramo final do rego das Bouzas (0,6 km). Retiramos 99,10 kg de lixo e 928,6 kg de biomasa de especies exóticas invasoras.

No curso principal do Mandeo arrincamos 70,5 kg de *Tradescantia fluminensis*, 1.221 tubérculos *Crocsmia x crocosmiiflora*, 27 exemplares de *Acacia melanoxylon*, 3 exemplares de *Prunus laurocerasus*, 3 kg de *Zantedeschia aethiopica*, un exemplar de *Ligustrum ovalifolium* e un exemplar de *Hydrangea sp.* O lixeiro incremento de *Tradescantia fluminensis* respecto do retirado no 2020 debeuse á localización dun novo foco augas abaixo do lugar de Chelo, que foi totalmente eliminado.

No rego das Bouzas, coa colaboración do campo de traballo, actuouse dende a súa desembocadura até a ponte do Vao, aínda que permanecen focos pendentes de eliminar na zona dos muíños e na contorna das pontes. Logramos retirar 851 kg de *Tradescantia fluminensis*, 306 tubérculos de *Crocsmia x crocosmiiflora*, un exemplar de *Hydrangea sp.* e un de *Ligustrum ovalifolium*.

Río Mendo: Cubrímo-lo tramo de 9 km aproximadamente entre a ponte das Moas e a ponte de Taibo (non incluímos neste apartado o tramo da Reserva do Ollo da Roda). Retiramos 846,5 kg de lixo (a meirande parte nun vello vertedoiro a carón da ponte da Ermida) e 3,2 kg de biomasa de especies alóctonas, constituída por 141 tubérculos de *Crocsmia x crocosmiiflora* e 3 kg de *Tradescantia flu-*

minensis, ademais dun exemplar de *Acacia melanoxylon* e 32 de *Robinia pseudoacacia*. Excepto esta última especie, as cifras reducíronse moito respecto do ano anterior.

Río Lambre: Dende o 2011 controlamos as invasoras na marisma do Lambre, pero non foi posible nesta ocasión. Tampouco recollémo-lo lixo no tramo percorrido en anos precedentes (dende Achilleiro, augas arriba da minicentral de Güimil, até Ponte Lambre).

Praia da Alameda: O lixo recollido neste areal pesou 47 kg e retiramos 78 kg de biomasa de especies exóticas. Hai que salientar a drástica diminución do lixo presente nesta praia. A principal actuación fronte ás invasoras foi o inicio da erradicación do enorme foco de *Populus alba* que ocupaba a zona media da praia. Procedemos ó secado de tódolos exemplares, deixándose para a primavera do seguinte ano a súa retirada, xa secos.

Adicionalmente, no medio da zona húmida retiramos 4 kg de *Tradescantia fluminensis* e 3 exemplares de *Phoenix canariensis*, cifras moi inferiores ás do ano anterior. No resto do enclave retiramos 155 tubérculos de *Crocsmia x crocosmiiflora*, 60 kg de *Conyza canadensis*, 5 kg de *Aster squamatus* e 7 kg de *Cyperus eragrostis*.

Praia da Abeleira: Lamentablemente non puidemos actuar neste areal, nin para recolle-lo lixo nin para seguir controlando as especies exóticas.

Praia Grande de Miño: Neste areal, incluíndo a parte norte da marisma de Bañobre, retiramos 29 kg de lixo e 76 kg de biomasa de invasoras, composta por 51 kg de *Conyza canadensis*, 20 kg de *Carpobrotus edulis* e 5 kg de *Yucca gloriosa*. Estas dúas últimas especies estaban erradicadas, pero apareceron senllos focos incipientes. En canto a árbores, procedeuse ó secado dos exemplares de *Robinia pseudoacacia* situados no areal e algúns *Populus x canadensis* na zona do xuncal próximo á estrada.

Marisma de Betanzos: Tampouco puidemos actuar nesta zona, nin para recolle-lo lixo nin para seguir controlando as especies exóticas.

Voluntariado

Por segundo ano a actividade do voluntariado viuse limitada severamente pola crise sanitaria. Como resumo do esforzo realizado, o número de horas dedicadas polo voluntariado ó conxunto das tarefas (traballo no campo, administración, traducións, mantemento da web, etc.) equivaleu a máis de 117 xornadas laborais de 8 horas. Aínda que a entidade conta habitualmente con suficientes voluntarios para acometer todas estas tarefas, dadas as circunstancias viuse obrigada a contratar traballos forestais de mantemento.

Durante o ano colaboraron 29 voluntarios distintos que participaron nunha ou varias das 11 xornadas de traballo no campo que convocamos. A media foi de 2,1 xornadas por persoa (con variacións de 1 a 11 xornadas), sumando un esforzo total de 60 xornadas. As mulleres constituíron o 62 % do voluntariado, facendo o 63 % do traballo. Con respecto ás idades, o rango abrangueu dende os 24 até os 78 anos, sendo a media de 56 anos. Tódalas persoas residían na provincia. Os do concello de Sada foron os máis numerosos, seguidos de cerca polos de Betanzos; a continuación destes figuran os da Coruña, Bergondo, Oleiros e Oza-Cesuras en orde descendente de frecuencia.

Non se organizaron xornadas para colectivos, pois a causa da situación sanitaria non as solicitaron.

O núcleo do voluntariado

A perspectiva cambia considerablemente se centrámo-lo foco no núcleo do voluntariado. As 7 persoas que participaron en máis de dúas xornadas realizaron en conxunto o 60 % do esforzo total nas xornadas de voluntariado. Neste grupo, a media de participación foi de 5,1 xornadas por persoa (con variacións de 3 a 11 xornadas). Aquí o papel das mulleres aínda foi máis relevante, pois dentro deste grupo constituían o 86 % e fixeron o 69 % do traballo. As idades estaban comprendidas entre os 27 e os 67 anos, sendo a media de 56 anos. Proceden en igualdade de importancia de Sada, Betanzos e A Coruña, aínda que tamén viñeron de Oza-Cesuras.

Este núcleo formado polo voluntariado recorrente resulta clave. Por unha banda, realizaron máis da metade do traballo no conxunto das xornadas convocadas. Por outra, a súa experiencia facilita e dinamiza as xornadas, tendo capacidade de auto-organización e de improvisación cando resulta necesaria, axudando a que os voluntarios ocasionais se integren no grupo. O perfil tipo sería o dunha muller de idade madura que vive en Sada.

Outro voluntariado

A diferenza doutros anos, as entidades colaboradoras non programaron xornadas de voluntariado para apoiar os nosos obxectivos. Esperamos que cando mellore a situación sanitaria recuperemos o nivel de colaboración. Polas mesmas circunstancias, tampouco recibimos a grupos de voluntariado ambiental da Dirección Xeral de Xuventude, Participación e Voluntariado.

Aínda así, programouse unha nova edición do campo de traballo Monte da Espenuca —promovido por Fragas do Mandeo e xestionado polo Concello de Coirós— no que participaron 10 persoas.

A todo o anterior hai que engadi-la colaboración da empresa CPR Gestión nas tarefas de administración, a dos voluntarios que programan e xestionan os contidos da web e traducen os textos, ou a dos que realizan as diversas tarefas da xestión e administración diarias.

Difusión da entidade

A difusión da entidade a través de Internet seguiu sendo o principal recurso, por ser un medio con custos moi reducidos. O total de contidos da web acadou a final de ano unha extensión de 152.052 palabras para a versión en galego. Sumando os textos xa traducidos ó castelán, inglés e alemán, totalízase unha extensión de 438.519 palabras. A porcentaxe do incremento de contidos neste ano foi algo máis baixo que en anos anteriores.

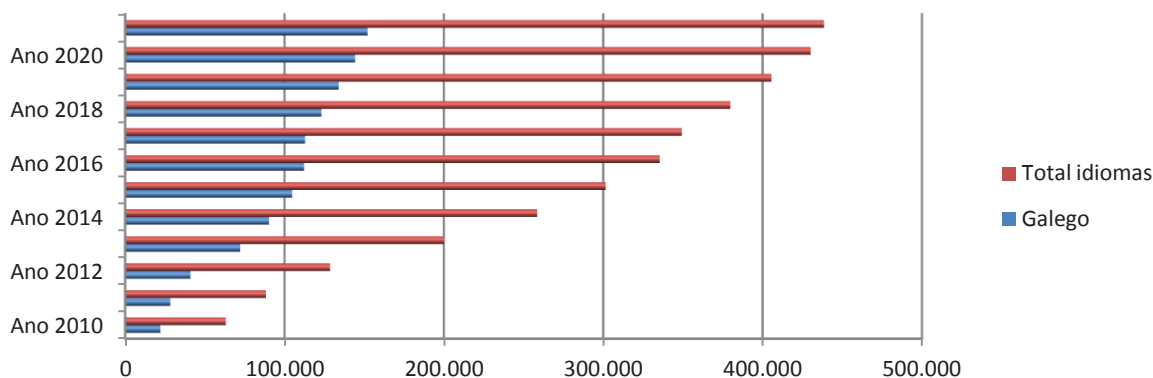
Ó longo do ano publicáronse 24 entradas na sección de noticias, cunha media de 2 por mes. A través dela anunciáronse as actividades programadas e a participación da entidade en diversos eventos.

A final de ano contabilizáronse 22.182 visitas realizadas por 9.592 visitantes distintos, cun total de 69.476 páxinas servidas. A media mensual de visitantes distintos foi de 799 persoas, producíndose un descenso do 59 % respecto do ano anterior, provocando a mesma diminución no número total de páxinas servidas. A explicación deste descenso pode estar en que o ano anterior, debido ós confinamentos sanitarios, temporalmente houbo un incremento inusitado do uso de internet, ó que se sumou o descenso da actividade da entidade no exercicio actual. A tendencia á redución do uso da nosa web por parte do público, como liña xeral nos últimos anos, podería deberse a varias causas, tales como un mellor coñecemento da entidade, o que evita ter que consultala a miúdo, ou que non hai novos contidos salientables, aparte das noticias. O posicionamento da web de Fragas do Mandeo nos

buscadores seguiu a ser razoable (aínda que mellorable cando se buscan determinados termos relacionados coa súa actividade).

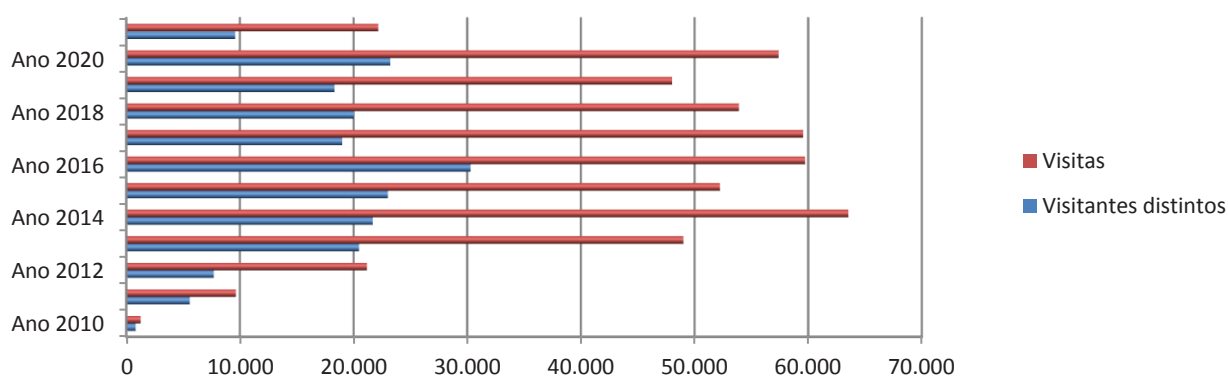
Dimensión da web

(en palabras)

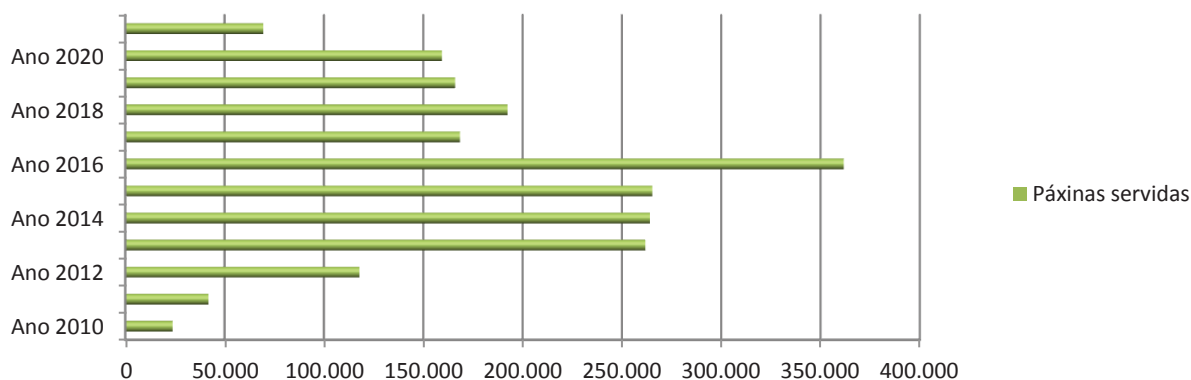
Uso da web

9.592 visitantes distintos e 22.182 visitas en 2021

Tráfico da web

69.476 páxinas servidas en 2021

Para promoverlo voluntariado ambiental na bisbarra de As Mariñas, e así poder comunicar cos potenciais participantes nas actividades programadas pola entidade, continuouse co mantemento da conta na rede social Facebook (www.facebook.com/voluntariadomandeo/). Dito isto, hai que indicar que pola baixa actividade pública e o moito traballo atrasado por culpa da situación sanitaria, non se publicaron novas nesta rede social.

A presenza nos medios de comunicación segue a ser modesta, con aparición esporádica na prensa e na radio.

Para dar a coñece-la entidade noutras vilas da bisbarra, Fragas do Mandeo fai presentacións sobre a súa actividade e fins sempre que ten ocasión. Tal como se detalla no seguinte apartado, malia a situación sanitaria, no 2021 demos unha charla presencial, á que se suma unha telemática de ámbito estatal e visitas guiadas a zonas custodiadas.

Promoción da custodia

A promoción e difusión da custodia do territorio, igual que en anos anteriores, seguiu a facerse a través de varias liñas de actuación:

Participación en eventos: Invitados polo Foro Estatal de Redes y Entidades de Custodia del Territorio, en outubro participamos na mesa redonda virtual *As entidades de custodia como propietarias de terreos e dereitos*, no marco das VIII Xornadas Estatais de Custodia do Territorio.

Recepción de visitas: En abril acompañamos ós alumnos da Escola de Tempo Libre Querqus na súa visita á Reserva de Anfibios do Catorce. En decembro, tamén no mesmo enclave, ó Club de Ciencias do IES Francisco Aguiar de Betanzos. Na parcela de Espenuca recibimos en xullo un par de visitas nas que participaron un total de 31 cativos de Oleiros, organizadas por CEM Educación Ambiental.

Organización da semana de custodia: Tal como se adiantou, houbo que cancelar de novo a edición da *Semana de Custodia do Territorio de As Mariñas*, na que estaba incluída a correspondente edición da eco-regata.

Participación na Rede Galega: A actividade da Rede Galega de Entidades de Custodia do Territorio, da que formamos parte para ter unha representación ante a Administración e a sociedade en xeral, estivo practicamente paralizada.

Medios electrónicos: Na nosa páxina web seguen a manterse documentos e información actualizada relacionada coa custodia do territorio, aparte das noticias ó respecto, de maneira que o público poida informarse e resolver-las súas dúbidas nesta materia.

Política lingüística

O idioma de uso habitual na entidade é o galego. Seguindo a política de non discriminación lingüística, os doadores e mailos voluntarios poden escolle-lo idioma de relación coa entidade.

O usuario da web da entidade pode escoller entre catro idiomas (galego, castelán, inglés e alemán). Tódalas páxinas da web están traducidas do galego ó castelán xa dende o momento da súa publicación. As traducións ó inglés e ó alemán van avanzando ó ritmo que poden os tradutores voluntarios. A final de ano o 79 % das entradas estaban traducidas.

No caso da conta de Facebook, soamente se usa o galego, pois o software non facilita ter versións en distintos idiomas.

Política de igualdade

Aínda que non existen actitudes ou políticas discriminatorias, as estatísticas poden dar certa información sobre os resultados da política de igualdade da entidade.

Respecto do voluntariado, continúan tendo maior peso as mulleres, tanto considerando o número delas no voluntariado (o 62 %) como se valoramos o número de xornadas nas que traballaron (o 63 %).

O caso contrario deuse nas doazóns de particulares, pois continúa a diferenza en favor dos homes: Son o 57 % dos particulares que fan doazóns e achegan o 59 % do importe doado.

Os representantes no padroado seguen a ser todos homes, malia as sucesivas renovacións.

A política de igualdade tamén inclúe a non discriminación por idades. No voluntariado abrangueu un rango dende os 24 até os 78 anos, sendo a media de 56 anos. A total ausencia de voluntariado menor de idade —a diferenza doutros anos— pode explicarse como algo puntual neste exercicio a causa da baixa actividade. Tampouco existe discriminación por procedencia (ademais dos nativos, participaron persoas procedentes de a lo menos dous países estranxeiros), nin da cor da pel, crenzas, afiliacións, orientación sexual, etc.¹

Planificación para o ano 2021

Conforme ó plan de actuación elaborado en decembro do ano anterior, a previsión para o 2021 era centrarse nas seguintes liñas de actuación:

- Continuar coa adquisición de parcelas nalgunha das tres zonas de alto valor ambiental nas ribeiras do ríos Mandeo e Mendo, nos concellos de Aranga, Coirós e Oza-Cesuras, para o que se contemplou no plan de actuación destinar 2.000 euros.
- Facer o mantemento das zonas custodiadas (fincas cedidas ou adquiridas en Aranga, Coirós e Oza-Cesuras) e nos espazos apadriñados mediante voluntariado ambiental, coa eliminación da flora alóctona, retirada de lixo e reforestación con especies autóctonas, para o que se contemplou un gasto de 8.000 euros.
- Realizar o mantemento do observatorio e das fincas de Sobrado dos Monxes, para o que se contemplou no plan de actuación destinar 3.000 euros, en previsión de actos vandálicos e deterioracións naturais.
- Promove-la custodia do territorio en Galicia e difundi-la entidade, para o que se prevén 100 euros, mediante a participación en xornadas ou encontros, colaborando coa Rede Galega de Entidades de Custodia do Territorio, organizando a *IX Semana de Custodia de As Mariñas*, e facendo difusión a través da páxina web da entidade e na rede social Facebook.
- Realizar actuacións de voluntariado ambiental, cunha previsión de gasto de 1.040 euros.

Aínda que a crise sanitaria está a remitir, segue producindo incertezas que dificultan a planificación, polo que con toda seguridade alterará as previsións contidas no plan de actuación.

---

¹ Nas inscricións do voluntariado non se pregunta a nacionalidade nin os outros datos de índole persoal citados.

Aplicación dos principios de transparencia e boas prácticas

Dende o seu nacemento, Fragas do Mandeo ten a vontade de segui-los principios de transparencia e boas prácticas recomendados pola Fundación Lealtad (presentados a continuación na versión actualizada no 2020), como mecanismo para garantir que se dea resposta ás demandas de información da sociedade.

1. Misión clara y pública

- A. *“La misión está bien definida: La misión delimita claramente los campos de actividad y sus beneficiarios.”*

O fin social está definido no artigo 6 dos estatutos, e o público ó que se dirixe no artigo 11. A misión da entidade explícase en detalle na páxina web, estando tamén dispoñible na mesma o texto íntegro dos estatutos.

- B. *“Todas las actividades están alineadas con la misión: Todas las actividades y proyectos que realiza la entidad, el ámbito geográfico en el que se desarrollan y los beneficiarios a los que se dirigen están alineados con los fines estatutarios.”*

Tódalas actividades programadas e realizadas cumpren co contemplado no artigo 7 dos estatutos, seguindo a mesma liña de traballo dende a constitución da entidade; realizáronse dentro do ámbito de actuación indicado no artigo 2 e os beneficiarios delas estaban dentro do establecido no artigo 11.

- C. *“Existen criterios formalizados para la selección de proyectos y contrapartes: Los criterios de selección de contrapartes y proyectos están recogidos en un documento aprobado por el órgano de gobierno. Se considera contraparte cualquier entidad que reciba fondos y/o bienes de la organización para el desarrollo de su misión.”*

O documento dos criterios de selección de contrapartes e proxectos está pendente de elaborar (de momento resulta innecesario pola inexistencia de contrapartes).

2. Planificación, seguimiento y orientación al impacto

- A. *“Elabora una planificación detallada con objetivos cuantificables: Existe un plan que abarca todo el ejercicio y todas las áreas de la organización. Detalla actividades, objetivos cuantificados e indicadores. Este documento está aprobado por el órgano de gobierno.”*

Durante o ano 2021 seguiuuse o plan de actuación correspondente aprobado o ano anterior polo órgano de goberno. Para o seguinte exercicio elaborouse o plan de actuación do ano 2022, onde se detallan as actividades, obxectivos e indicadores, entregado á Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda da Xunta de Galicia.

- B. *“Los resultados obtenidos se comparan anualmente con los objetivos planificados: En reunión del órgano de gobierno se exponen las desviaciones entre los objetivos y los resultados. En caso de necesidad se plantean medidas correctoras.”*

Tódolos anos faise un informe de liquidación do plan de actuación, onde compáranse os obxectivos acadados cos previstos, revisado e aprobado polo padroado.

- C. *“Existe un sistema de seguimiento de su actividad y beneficiarios: El procedimiento de control y seguimiento abarca la actividad (seguimiento de proyectos, programas, reuniones...) y los beneficiarios (asistencia, planes individuales, encuestas de satisfacción...). Este procedimiento está aprobado por el órgano de gobierno.”*

Existe un seguimento básico da actividade e da participación, pero non se realizaron enquisas de satisfacción. Polo pequeno volume de actividade, non se considera necesaria unha formalización exhaustiva aprobada polo órgano de goberno.

- D. *“El órgano de gobierno analiza el impacto generado: En reunión de órgano de gobierno se revisa la estrategia de la organización teniendo en cuenta el impacto generado por las distintas actividades.”*

O padroado revisa de maneira continuada a estratexia da entidade en función dos resultados obtidos nas reunións programadas periodicamente.

3. Órgano de gobierno independiente, activo y público

- A. *“El órgano de gobierno está constituido por un mínimo de 5 miembros: Un mínimo de 5 miembros del órgano de gobierno cuenta con voz y voto. A efectos de este principio, se entiende por órgano de gobierno el Patronato en las fundaciones y la Junta Directiva en las asociaciones.”*

Tal como regulan os estatutos, o padroado está composto por tres membros, en representación das tres entidades que participaron na creación de Fragas do Mandeo. Aínda que a recomendación é que debe estar constituído por un número maior, considérase que o modesto tamaño da entidade non require máis membros dos que ten. Asemade, dado o seu carácter de representantes de entidades, significa a existencia dun segundo nivel de control da súa xestión.

- B. *“Los miembros del órgano de gobierno se renuevan periódicamente: En los últimos 5 años se ha incorporado, como mínimo, un nuevo miembro al órgano de gobierno.”*

Os estatutos contemplan a renovación periódica do órgano de goberno cada dous anos. A última foi no ano 2020, aínda que non houbo novos membros (son representantes de entidades, escollidos polas súas organizacións).

- C. *“El órgano de gobierno se reúne periódicamente con la asistencia regular de sus miembros: Se realizan al menos dos reuniones al año del órgano de gobierno con la asistencia de más del 50 % de los miembros. Todos asisten a una reunión presencial o por videoconferencia al año.”*

O padroado reuniuse en xunta de goberno 6 veces no ano 2021, participando tódolos seus membros. As reunións foron presenciais, excepto unha; a causa da situación sanitaria, boa parte do resto dos contactos foron realizados por vía telemática.

- D. *“Están limitadas las relaciones económicas del órgano de gobierno con la organización, sus entidades dependientes y sus proveedores: Menos del 40 % de los miembros del órgano de gobierno recibe remuneración de cualquier tipo por parte de la propia organización, sus entidades dependientes o sus proveedores.”*

Ningún membro do padroado ou do voluntariado percibe ingresos da entidade ou provedores, directa ou indirectamente (coa excepción dos gastos de quilometraxe por desprazamentos realizados cos vehículos particulares en actividades da entidade).

- E. *“Se aplican mecanismos para evitar los conflictos de interés: La organización informa de las relaciones de parentesco o afinidad relevantes del órgano de gobierno con el equipo, proveedores, contrapartes, beneficiarios u otros grupos de interés. Los mecanismos para evitar conflictos de interés están aprobados por el órgano de gobierno. Si han existido situaciones de conflicto de interés, se han aplicado dichos mecanismos.”*

Non existen relacións de parentesco ou afinidade do padroado que teñan relevancia. Están pendentes de elabora-los mecanismos formais de resolución dos conflitos de intereses no órgano de goberno, polo que en caso de existir bastaría con expresalos nas xuntas de padroado. Durante o ano non apareceron conflitos de intereses.

4. Financiación diversificada y transparente

- A. *“Los ingresos están desglosados por financiador: Existe un desglose de los ingresos detallado por partidas: organismos públicos, entidades privadas, personas físicas, otros. En los ingresos provenientes de entidades, tanto públicas como privadas, se detalla el nombre del financiador y el importe.”*

Os ingresos están detallados nas memorias anuais, desagregando particulares e entidades. Aparecen nela os nomes das asociacións e dos organismos públicos, e os importe que doaron. Non hai financiamento de partidos políticos.

- B. *“La organización tiene su financiación diversificada: Se entiende por financiación diversificada: 1) En los últimos dos años ningún financiador ha aportado más del 50 % de los ingresos. 2) La financiación privada representa como mínimo el 10 % de la financiación total. Si la entidad gestiona contratos de la administración y/o convenios de la Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo, éstos se deducen de los ingresos para realizar los cálculos. Los ingresos que las federaciones y confederaciones traspasan a sus entidades federadas, también se deducen de estos cálculos.”*

O financiamento pode considerarse diversificado pois, dende a constitución da entidade, ningún financiador ten achegado máis da metade do total dos ingresos (no 2021, a maior doazón dun particular foi o 4 % do total, a dunha asociación o 5 % e o dunha empresa do 2 %). A meirande parte procede de particulares e asociacións (56 % no conxunto do período 2010-2021, sendo o 71 % no 2021); non houbo ingresos por actividade propia no exercicio (12 % no período 2010-2021) e as achegas empresariais son moi modestas (3 % no período 2010-2021 e o 5 % neste exercicio). Non existe dependencia de fondos do sector público, pois foron do 29 % no período 2010-2021, sendo neste exercicio o 24 % do total dos ingresos. Non houbo nin contratos nin convenios da AECID.

- C. *“Existen criterios formalizados para la selección de entidades colaboradoras. La organización cuenta con una política de selección de entidades colaboradoras que contiene criterios que pueden ser positivos y/o excluyentes. El documento está aprobado por el órgano de gobierno. Se entiende por entidad colaboradora aquella que participa en proyectos de la organización ya sea económicamente o con otro tipo de aportaciones.”*

Os criterios formalizados para a selección de entidades colaboradoras están pendentes de redactar (de momento resultan innecesarios pola inexistencia de entidades que se impliquen directamente nos nosos proxectos, máis alá de colaboracións puntuais).

5. Control del uso de los fondos

- A. *“Se detalla la distribución de los fondos entre misión, administración y captación de fondos: Existe un desglose del porcentaje de gasto entre misión (proyectos), administración y captación de fondos. En caso de que la entidad realice algún tipo de actividad económica, el desglose también incluye esta partida.”*

A memoria anual informa da distribución de fondos entre o destinado a misión e a gastos de administración. Non houbo partidas para captación de fondos nin para realizar actividades económicas.

- B. *“Están desglosados los ingresos y gastos de las actividades de captación de fondos. Se detallan las actividades y campañas realizadas para la captación de fondos privados (eventos, venta de lotería, mercadillos...). Existe un desglose de los ingresos y gastos asociados a dichas actividades, incluyendo las campañas «face to face» si las hubiera.”*

Non houbo actividades de captación de fondos.

- C. *“Cuenta con mecanismos para el control de los fondos dirigidos: Cuando una organización cuenta con fondos dirigidos, existen mecanismos de trazabilidad que garantizan que esos fondos son destinados a ese fin. Se consideran fondos dirigidos aquellos recaudados para una finalidad concreta.”*

Non existen fondos dirixidos nin de apadriñamento, dado que a misión da entidade é moi concreta e local. Os doadores teñen forma de saber con anticipación en que van investirse as súas achegas, por estar explicado na web da entidade.

- D. *“Existe una política para la aprobación de gastos y proveedores: Las políticas de aprobación de gastos y selección de proveedores establecen, como mínimo, el número de presupuestos a solicitar, los responsables de*

su autorización en función de la cuantía y los criterios aplicados. Ambas políticas están aprobadas por el órgano de gobierno.”

O baixo nivel de aprovisionamento da entidade fixo innecesario establecer unha política de aprobación de gastos e selección de provedores. En exercicios anteriores, cando se recibiron subvencións do Agader, solicitáronse en cada caso tres provedores, co coñecemento do padroado.

6. Sostenibilidade financeira

- A. *“Elabora anualmente un presupuesto y su correspondiente liquidación: La organización elabora un presupuesto anual detallado por partidas de ingresos y gastos. Se realiza la correspondiente liquidación presupuestaria, comparando los importes presupuestados con los ingresos y gastos reales. Ambos documentos están aprobados por el órgano de gobierno.”*

O plan de actuación elaborado anualmente contempla os presupostos e na liquidación compáranse as previsións cos ingresos e gastos reais. Tanto a súa elaboración como a súa liquidación son aprobados polo padroado.

- B. *“La organización no tiene una estructura financiera desequilibrada: La situación financiera de la entidad no presenta desequilibrios que pongan en riesgo su continuidad, por ejemplo, fondos propios negativos.”*

A estrutura financeira é equilibrada, estando ausentes os compromisos financeiros.

- C. *“No se acumulan fondos de forma injustificada: Los recursos acumulados por la entidad incluyendo inversiones y tesorería no representan más del 150 % del presupuesto de gasto de la entidad o del gasto previsto para el siguiente ejercicio. Esto supone un año y medio de actividad.”*

Todo o excedente do exercicio aplícase a reservas. As mesmas serán destinadas á compra de novas fincas —que serán afectadas permanentemente ós fins fundacionais polo padroado— en canto frutifiquen as negociacións en marcha. Aínda que o obxectivo é investir estas reservas canto antes, a propia natureza destes investimentos implica certa incerteza no ritmo da súa aplicación.

- D. *“Las inversiones financieras cumplen unos mínimos criterios de prudencia: En caso de contar con inversiones financieras, estas cumplen con criterios de prudencia y minimización de riesgos. Existen unas normas de inversión alineadas con el Código de Conducta relativo a las inversiones de las entidades sin ánimo de lucro de la CNMV. Esta política está aprobada por el órgano de gobierno. Las participaciones en sociedades no cotizadas están alineadas con la misión.”*

Non se teñen feito investimentos financeiros no presente ano, nin están previstos para os próximos.

- E. *“Las participaciones en entidades vinculadas contribuyen a la misión: Las entidades vinculadas están alineadas con la misión de la organización. Las transacciones se realizan de acuerdo a criterios de prudencia y minimización del riesgo.”*

Non existen entidades vinculadas.

7. Comunicación transparente y veraz

- A. *“La página web está completa y actualizada: La organización cuenta con una página web propia. Como mínimo, incluye información de proyectos, composición del órgano de gobierno y equipo directivo, memoria de actividades, cuentas anuales auditadas y datos de contacto.”*

A entidade conta cunha páxina web propia, extensa e permanentemente actualizada. Informa dos proxectos, da composición do padroado e figuran os datos de contacto polos distintos medios. Nela publícanse os informes anuais de balance económico e de xestión.

Non se ten realizado unha auditoría externa das contas polo reducido volume destas e para aforrar o custo aparelado de facela.

- B. *“La comunicación no induce a error: La información contenida en todos los materiales y canales de comunicación refleja la imagen fiel de la organización. Si existen vínculos con partidos políticos, entidades religiosas, empresas, etc., son públicos en la página web.”*

A web da entidade, os informes anuais e o folleto impreso recollen fielmente a información sobre a entidade.

- C. *“Se informa proactivamente al donante sobre la actividad: Se mantiene una comunicación regular con donantes y colaboradores informando sobre actividades, beneficiarios y evolución de la entidad.”*

Os doadores e colaboradores reciben información periódica por correo electrónico, incluídas as asociacións colaboradoras.

- D. *“La organización vela por el buen uso de su marca: La organización protege su marca y sus logotipos.”*

Non se cedeu o uso do logotipo a terceiros nin se ten constancia do seu uso indebido.

8. Voluntariado formado y participativo

- A. *“Promueve el voluntariado y tiene definidas las actividades que realiza: La ONG cuenta con voluntarios activos y recurrentes. Detalla las áreas de actividad en las que pueden colaborar.”*

A entidade promove o voluntariado ambiental nas charlas que imparte e difunde por diversos medios as convocatorias de xornadas de voluntariado, nas que detalla as actividades a realizar. Durante o ano 2021, participaron 29 persoas distintas nas xornadas convocadas pola entidade, cifra sensiblemente inferior á de anos anteriores a causa da crise sanitaria. A este resultado hai que suma-las 10 persoas do campo de traballo.

A participación do voluntariado no conxunto das tarefas (traballo no campo, administración, traducións, mantemento da web, etc.) traducíuse nunha dedicación equivalente a máis de 117 xornadas laborais de 8 horas.

- B. *“Dispone de un plan de formación para voluntarios: El plan de formación incluye como mínimo la formación de acogida y acompañamiento.”*

Antes do inicio de cada actividade, os voluntarios reciben as debidas explicacións. Non se precisa dun plan de formación de acollida e acompañamento pola pouca duración das actividades.

- C. *“Los voluntarios están asegurados y cuentan con los certificados pertinentes: Los voluntarios están registrados y asegurados en función de la actividad que realizan. Cuentan con los certificados requeridos por la normativa (ejemplo: Certificado de Delitos de Naturaleza Sexual para voluntarios que tienen contacto habitual con menores).”*

As actividades de campo nas que participaron os voluntarios estiveron cubertas por un seguro de accidentes e responsabilidade civil contratado por Fragas do Mandeo. Os tipos de actividades non requiriron certificados.

9. Cuestiones normativas

- A. *“Existe un canal de denuncias a disposición de todos los públicos de la entidad: La organización tiene un canal de denuncias disponible a través de su página web. Cuenta con un procedimiento en el que se detalla quiénes son las personas designadas para recibir, investigar y gestionar las denuncias. Al menos una vez al año se presenta al órgano de gobierno un resumen de los principales datos de actividad del canal de denuncias con las medidas tomadas.”*

O público da entidade ten á súa disposición na web o enderezo electrónico, a través do que pode formular calquera denuncia ou queixa, que será lida e xestionada por un membro do padroado. Non existe un procedemento determinado, pois dende a súa constitución nunca existiron denuncias.

- B. *“Vela por el cumplimiento de la normativa de protección de datos: Existen mecanismos para el correcto tratamiento de los datos de sus donantes, beneficiarios y otros grupos de interés aplicando la normativa vigente en protección de datos de carácter personal.”*

Cúmrese coa normativa de protección de datos. Vélese pola confidencialidade dos datos de carácter persoal e na súa recollida infórmase dos dereitos de acceso, cancelación, rectificación e oposición que outorga a lei.

- C. *“Existe una política de gestión de donaciones en efectivo y control de donaciones anónimas: La organización cuenta con una política que permite identificar la procedencia de todas las donaciones y los mecanismos a seguir en caso de donaciones anónimas. Además, existe un procedimiento que establece cómo se controlan las donaciones recibidas en efectivo.”*

As doazóns en efectivo son cifras marxinais (ningunha no 2021), polo que non resulta necesario un procedemento predefinido.

- D. *“Cumple con las obligaciones legales ante protectorados y registros: La entidad cumple la normativa referida a los trámites, información y depósito de documentación ante los registros y organismos correspondientes. Las cuentas anuales están aprobadas por el órgano de gobierno correspondiente.”*

A entidade cumpre con todas estas obrigas legais e, obviamente, as contas están aprobadas polo padroado.

- E. *“Está al corriente de pago de las obligaciones ante la Administración Tributaria y la Seguridad Social: La organización está al corriente de pago de sus obligaciones tributarias y ante la Seguridad Social y cuenta con certificados actualizados y vigentes que lo demuestran.”*

A entidade está exenta do Imposto de Sociedades, remitiu os certificados de doazóns ós respectivos doadores e informou delas á Axencia Tributaria en tempo e forma para que apliquen as deducións; non ten obrigas coa Administración Tributaria nin a Seguridade Social (de feito, non ten empregados); ten entregada a documentación requirida ó protectorado da Xunta de Galicia e conta co certificado de rexistro.